

KUR'AN-I KERİM DERSİ MÜZÂKERE KONULARI

Bu dosyadaki maddeler, 2014 Haziran döneminde yapılan mesleki çalışmalardan seçilmiştir.

Bilindiği gibi Haziran döneminde; İHL Meslek Dersleri, DKAB ve Kültür Dersleri öğretmenlerimizin katılımıyla komisyonlar oluşturuldu. Bu komisyonlar, belirlenen ana başlıklar çerçevesinde ilgili dersleri müzakere ettiler ve dile gelen görüşler raportörler tarafından yazıya geçirildi. İllerde birleştirilerek gönderilen bu dosyalardan **seçilen bazı önemli maddeler** “Eylül-2014 Mesleki Çalışmalarda” öğretmenlerimizin görüş alışverişine ve müzâkerelerde bulunmasına esas olması için buraya alınmıştır. **Bu metin, yayınlanmış bir eser, akademik bir çalışma veya Din Öğretimi Genel Müdürlüğünce hazırlanan bir rapor değildir.** Ortaöğretim kurumları yönetmeliğinde belirtilen mesleki çalışmalar çerçevesinde, alan öğretmenlerinin görüşlerinden oluşan ve birbirinden farklı teklifleri de içeren bir metindir.

Emeği geçen öğretmenlerimize teşekkür ederiz.

A. DERSİN ÖĞRETİM PROGRAMI VE KAZANIMLARIYLA İLGİLİ GÖRÜŞLER

1. Kur'an-ı Kerim'in haftalık ders saati sayısının öğretim programında yer alan bu kazanımları gerçekleştirebilmek için diğer derslerin dağılımına göre imkan dâhilinde arttırılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.
2. Kur'an dersinin amaçlarından birisinde topluluğa Kur'an okuma cesareti ve yeteneği kazandırmak olmalıdır.
3. Ezber sureler, yüzünden öncelikle doğru okutulmasının sağlanması ve daha sonra ezberlemenin gerçekleştirilmelidir.
4. Tecvidli kıraatin sağlanabilmesi için, tecvit konuları tamamen 9.sınıf müfredatına alınmalıdır.
5. Sınıflarda okutulan konuların yeniden gözden geçirilerek özellikle 10.sınıflarda ezberlenecek yerlerin azaltılması daha iyi olacaktır.
6. Öğretim programlarında Kur'an öğrenmenin anlam ve önemini ifade eden büyük şahsiyetlerin hayat hikâyelerinden örnekler verilebilir.
7. İmam Hatip Liseleri 9. sınıflarda yüzünden okuma ve tecvit uygulamalarına ağırlık verilecek şekilde müfredatta değişiklik yapılmalıdır.
8. İmam Hatip Ortaokulu ve Seçmeli Kur'an derslerinin mevcut öğretim programında, müfredatın yıl boyunca sadece iki üniteye bölüdüğü görülmektedir. Bunun yerine, içeriğin daha fazla üniteye bölüdüğü bir öğretim modelinin daha faydalı olabileceği kanaatindeyiz.
9. İmam Hatip Liselerinde Tecvid öğrenme alanında 11. ve 12. sınıfta harflerin sıfatları, kıraatler ve tecvid konularının tekrarına yer verilmesi daha yararlı olacaktır.
10. Müfredatta belirtilen ezberlerin yıllık planda belirtilen zamanlarda öğrenciden alınmasına ve ileri tarihlerde biriktirilmemesine dikkat edilmelidir.
11. Kitaplarda değinilen "Kur'an'ı Doğru ve Güzel Okumanın Önemi" temasının yanında, bir anne-babanın evlatlarına Kur'an-ı Kerim'i öğretme vazifesine işaret eden ve bu konuda övgüler içeren nas'lara değinilmesi, velileri motive edecektir. Ayrıca, Kur'an-ı Kerim'in niçin okuması ve öğrenilmesi gerektiğine dair daha geniş içerik konulması gerekir.
12. İmam Hatip Liseleri 9. Sınıf ezberlenecek dualar bölümüne yemek duasının eklenmesi iyi olur.
13. 11.sınıf müfredatında bulunan Mülk Suresi ve Anlamını 12.sınıf'a kaydırmak yerinde olacaktır.
14. 9. Sınıflarda; Kur'an okumaya geçildikten sonra tecvitten med konularına ilaveten tenvin ve sakin nun'la ilgili (ihfa, izhar, iklab, idgammaalgunne ve bilagunne) konularını ilave edilmesinin faydalı olacağı, ezber konularının Bakara 285-286, Haşr 21-24 ayetlerini 10. Sınıfta aktarılması uygun olacağı teklif edilmektedir. Gerekçe olarak ise ezberlerin 4 saatlik ders içeriğinde yetişmediği belirtilmiştir.
15. Kur'an-ı Kerim yıllık planındaki kazanım ve amaçlar gerçekleştirilmiş olup genel olarak öğrencilerin ezber yönünde zorlandıkları, ezberledikten sonra ise çabuk unutma problemi çektikleri görülmüştür. Ayrıca harflerin mahreçleri konusunda öğrencilerin zorlandıkları görülmüştür. Bu

sorunların aşılması için öğrencilerin daha çok dinleyerek okuma ve ezberleme yoluna gidilmesi gerektiği düşünülmektedir.

16. Kur'an dersinde Hafız öğrenciler için ayrı bir müfredat oluşturulabilir.
17. Üst sınıflarda ezberden ziyade Kur'an'ı Kerim'i anlamaya yönelik müfredat oluşturulmalı. Meal ve tefsir çalışmaları metodolojiye boğulmadan öğrenci seviyesine uygun hale getirilebilir.
18. Yüzünden okuma bölümlerinin mealleri de verilirse öğrenciler okudukları bölümün anlamını öğrenme imkânı kazanırlar.
19. Yüzünden okunacak bölümler arasına toplumumuzda sıkça okunan Yasin, Tebareke, Fetih ve Amme surelerine de yer verilmelidir.

B. DERSİN ÖĞRETİMİNDE UYGULANAN ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİYLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

1. Bütün sınıflarda özellikle de 5. ve 9. Sınıflarda Kur'an dersinin önemine farkındalık oluşturmakla başlanmalıdır.
2. Öğretmen muhakkak talim yaptırmalı öğrenci hocanın okuyuşunu duymalıdır.
3. Yazarak öğrenmenin de öğretim programına dahil edilmesinin, harflerin kavranması konusunda faydalı olacağı düşünülmektedir. Ezberlenecek surelerin öğrenciye yazdırılması gerekir. Bunun Arapça dersi için de faydası olacaktır.
4. Yüzünden okumayı pekiştirme için birkaç satır üzerinde durulmalı, yani az yeri çok okutmak usulü benimsenmelidir.
5. Öğrencilerin latin harfleri ile Kur'an okumasının önüne geçilmeli, yüzüne okuma üzerinde daha fazla durulmalıdır. Yüzüne okumayı beceremeyen öğrenciye ezbere ağırlık verilmemelidir.
6. Başlangıçta talime ağırlık verilmeli, harf ta'limi yaptırılmalı sonraları ağırlıklı olarak yüzüne okumaya yer verilmelidir.
7. Yüzünden okunacak sureler önce öğretmen tarafından okunmalı sonra koro halinde öğrencilere tekrarlatılmalıdır.
8. Etkileşimli tahtalar vasıtasıyla da tecvit ve mahreç çalışmaları faal ve etkin bir şekilde kullanılmasıyla bunun çok olumlu neticeler verdiği görülmüştür.
9. Kur'an öğretmede en önemli hususlardan birisi öğrenciyi tanımak, seviye sınıfları oluşturmak, görselliğin etkin kullanılmasıdır. Öğretmenin harfleri mahreçlerinden iyi telaffuz etmesi ve öğrencilerin dikkatli dinlemesi gerekir.
10. Kur'an-ı Kerim dersinde kısa sûreleri anlamları ile birlikte Arapçasını yazdırmak başarı açısından iyi olacaktır.
11. Bilen öğrencilerin bilmeyenlere destek vermesi sağlanmalı, akran desteği mutlaka alınmalıdır.
12. Kur'an-ı Kerim'i yüzünden ve ezberden okurken liste halinde takip çizelgesi sisteminin kurulması faydalı olacaktır.

13. Kur'an öğretiminde ilk olarak okuyuş kuralları veya tecvit kaideleri tüm sınıflara verilir. Daha sonra öğrenciler gruplara ayrılır. Gruplar halinde koro çalışması yapılır. En son aşamada bireysel olarak geri dönüt alınır.
14. Öğrencilere sıra ile okutmamak, az bir bölümü okutmak ve etkileşimli tahtaların kullanımı ile tüm sınıfın katılımı sağlanacak ve disiplin sorunu çözülecektir.
15. Ezberlenecek kısa surelerin mealleriyle birlikte ezberletilmesi düşünülebilir.
16. Ders müfredatının uygulanmasında, yüzünden okuma ve ezber konularında öncelikle Diyanet İşleri Başkanlığı'nın internet sitesinden ve Kur'an'ı güzel okuyan Üstatlardan Kur'an dinletilerek dersin işlenmesine katkı sağlanmalıdır.
17. Tecvid kaideleri öğretiminde çalışma kağıdı, bulmaca afişler ile görsel malzemelere yer verilmelidir.
18. Kur'an harflerin mahreçlerinden telaffuzu belirli aralıklarla tekrar edilmelidir.
19. Ödev olarak verilen sayfalar önceden derste okunmalı hatta çalıştırılmalıdır ki öğrenci doğru bir şekilde evde çalışıp pekiştirisin.
20. Kur'an derslerinde sınıf içinde seviye gruplarının yapılması ve her grup için diğerlerine göre daha önde olan bir öğrencinin öğretici olarak görevlendirilmesi, hem akrandan öğrenmeyi sağlayacak, hem de sınıf disiplinine olumlu katkılar sağlayacaktır.
21. Derslerde zaman zaman hafız ve kuralardan Kur'an tilavetleri dinletmenin öğrenciler açısından güdüleyici bir rolü olacaktır.
22. Sınıf içinde ya da sınıflar arası Kur'an okuma yarışmaları düzenlenmesi derslere hareket katarak, öğrencilerin motivasyonunu artıracaktır.
23. Kur'an okumayı öğrenen, olumlu bir gelişme gösteren öğrencilerin maddî ya da manevî pekiştireçlerle ödüllendirilmesi öğrenme motivasyonunu artırma konusunda hayati önem taşımaktadır.
24. Okunacak bölümler, öncelikle akıllı tahtadan dinletilebilir, sonra öğretmen tarafından okunur, daha sonra ise iyi okuyan öğrencilerden başlamak üzere tüm öğrencilere okutulur.
25. Okumayı geliştirmek için hafıza tekniklerinin kullanılması mümkün olabilir.
26. Yönetici görevi olan öğretmenler Kur'an-ı kerim dersini aksatmamalıdır.
27. Harflerin mahreç çalışmalarında, mahreci iyi olan öğrenciler görevlendirilerek mahreci iyi olmayan öğrencileri birebir çalıştırmaları sağlanabilir. Bu durum mahreci iyi olan öğrencinin bilgisini pekiştirirken, mahreci iyi olmayan öğrencinin de daha hızlı öğrenmesini sağlar.
28. Yüzüne okuma derslerinin başında, okunacak sayfaya hazırlanmaları için öğrencilere birkaç dakikalık hazırlık süresi verilebilir. Bu uygulama hem öğrenciye güven verir, hem de dersin verimini arttırır.
29. Öğrencilere daha fazla ezber yaptırmaktansa ezberleme yöntem ve tekniklerinin kazandırılması gerekir. O isterse sonra da ezberleyebilir. Onlara balık tutmayı da öğretmeliyiz.

30. Kur'ân-ı Kerim öğretim yöntemi dinleme ve tekrar ettirme üzerinedir. Her öğrenci tek tek dinlenmeli yanlışları tespit edilmeli ve düzeltilmelidir.
31. Kur'an'ın ehemmiyetiyle ilgili ayet ve hadisler öğrencilere yazdırılarak, bu ayet ve hadisler üzerinden Kur'an'ın önemi anlatılmalıdır.
32. Öncelikli olarak Kur'an'a ilk başlayan öğrencilere Kur'an okumanın temel taşı olan harflerin mahreçleri doğru bir şekilde öğretilmeli bunun için de; her harfin önüne harekeli bir elif getirilerek bütün harfleri önce cezim sonra da şeddeli halleriyle okuma çalışmaları yapılmalı ve mümkünse bu her ders tekrar edilmelidir.
33. Benzer ses gruplarındaki harflerin her birinin aslında mahreçlerinin farklı olduğu mutlaka kavratılmalı ve bu sesler öğrenciler tarafından okuyuşta ayrıştırılabilmelidir (s- se, sin, sad / z-ze, zel, zı/ h-he, ha, hı/ d- de,tı,dad gibi.)
34. Öğrenciler okumaya geçtikten sonra; önceleri ilk sayfalardan birkaç satır, daha sonra öğrencilerin durumuna göre yarım sayfa, bir zaman sonra da bir sayfaya çıkarılarak okutulmalıdır.
35. İlk sayfalara çalışırken en fazla üç satır, kelime kelime veya birkaç kelime önce öğretmen tarafından okunup sonra da öğrenci tekrar ederek koro halinde okunmalıdır.
36. Yüzüne okunacak sayfada bulunan önemli tecvidler ve mahreçleri zor olan harflerin altı çizdirilip öğrencilerin çalışırken buralara ayrıca dikkat etmeleri istenmelidir.
37. Her ders bir sayfayı geçmeyecek şekilde fazla okumak yerine aynı sayfayı tekrar okumak tercih edilmelidir.
38. Dersi eğlenceli hale getirebilmek için zaman zaman ders içi Kur'an okuma yarışmaları yapılmalıdır.
39. Her tecvit kuralından sonra yüzüne okunacak sayfada o tecvit kuralını öğrencilerin bularak altını çizmeleri istenmelidir.
40. Zaman zaman Kur'an'dan bir sayfanın fotokopisi öğrencilere dağıtılarak bu sayfada geçen tecvit kurallarını bulmaları ödev olarak verilmelidir.
41. Etkileşimli tahta üzerinde; okunan ayetler tüm öğrencilerin görebileceği şekilde büyütülerek ilgili kelimeler seçilip hangi tecvit kuralının olduğu sırasıyla öğrencilere sorularak tecvit uygulama çalışması yapılmalıdır.
42. Öğrencinin ezberini zamanında ve doğru bir şekilde yapabilmesi için ezberle ilgili şu temel hususların mutlaka uygulanması gerekir:
 - a. Ezber yapılacak dua veya sureleri önce öğrencilerin düzgün bir şekilde yüzüne okumaları sağlanmalıdır.
 - b. Yüzüne okunacak dua ve sureler önce öğretmen sonra koro halinde öğrenciler tarafından tekrar tekrar okunmalı ve varsa yanlışlar mutlaka düzeltilmelidir.
 - c. Kolay ezber yapma yöntemleri öğrencilere ders öğretmeni tarafından anlatılmalıdır.
 - d. Ezberlerini yapmak için sabah namazını kıldıktan sonraki zamanı tercih etmeleri öğrencilere söylenmelidir.

- e. Öncelikle ezberler sık sık tekrar edilmek suretiyle iyice sağlamlaştırılmalıdır.
 - f. Fırsat buldukça boş kaldıkça ezberler okunmalıdır.
 - g. Ezberlenen sûreler namaz kılarken okunmalıdır.
43. Tecvit hatası yapan öğrencilerin o konuyla ilgili tecvit konusunun kendisine sorulup anlatılması, bilinmiyorsa diğer öğrencilere sorularak o konunun sınıfta tekrar edilmesi gerekir.
44. Yüzünden okumalarda okunan ayetlerden bir kaçının öğrenci tarafından tecvit tahlili yaptırılarak, tecvit kaidelerinin unutulması sağlanmalıdır.
45. Ezber alınacak sûrelerin önceden defterlerine yazdırılıp, ezber alınırken defterden takip edilerek hatalı okuyuşların defter üzerinde işaretlenerek hataların düzeltilmesi sağlanmalıdır.
46. Kuran-ı Kerim'i güzel okuyan ve bu alanda iyi olan öğretmenler ağırlıklı olarak Kur'an dersine girmelidir. Okul idareleri bu yönde tedbirler almalıdır.
47. Ezberlemede; önce ezberlenmesi gereken dua-sure deftere, kelime ve satır aralıklı olarak yazdırılmalı, fem-i muhsin olan örnek okuyucuların sesinden aynı zamanda görüntülü olarak dinletilmeli ve ağız hareketleri izletilmelidir. Sonraki izleyerek dinlemelerde tüm öğrencilerin eşlik etmesi istenmelidir. Daha sonra ders öğretmeni ve önceden sağlıklı Kur'an eğitimi almış öğrencilerden başlamak üzere tüm öğrencilere birer kere yüzünden okutulmalı, öğrenilmiş yanlışlar varsa bu sırada düzeltilmeli ve bundan sonra ezberlenmesi istenmelidir. Bunun için Diyanet İşleri Başkanlığı/Vakfı yayınlarından olan CD'li elif-bâ'dan yararlanabilir.
48. Ezber almada; öğrenci ezber konusunu yazdığı defteriyle birlikte ders vermeye gelmeli, öğrenci ezberden okurken öğretmen kesinlikle müdahale etmemeli, yanlışlarını anlaşılır şekilde, gerekli açıklamaları deftere belirtmeli ve öğrenciye de anlatmalıdır. Yanlışın boyutuna göre belirli sayıda yazarak veya tekrarlama şeklinde çalışarak düzeltme yapması gerektiğini öğrenciye bildirmelidir. Öğrenci, yanlışını düzelttiğinde ezberini vermiş kabul edilmeli, düzeltilmeyen yanlış öğretmen tarafından takip edilerek düzeltilmesi sağlanmalıdır. Yanlışın sonraki yıllara taşınması böylece önlenmiş olacaktır.
49. Öğretmen, her öğrenci için başlangıçta Kur'an okuma seviyesini belirlemeli, öğrencinin genel eksiklerini belirleyerek, önem sırasına göre çalışma planı sunmalı ve takip etmelidir.
50. Öğretmen, her sınıftan, iyi okuyan öğrencileri seçerek, dersin verimliliğini en az birkaç katına çıkarabilir. Bu öğrenciler, kendilerine yönlendirilecek arkadaşlarını, öğretmenin vereceği konularda çalıştırmakla, öğrenci ve sınıf başarısına ciddi katkılarda bulunabilirler. Ezber ya da yüzünden okuyacağı dersi yukarıdaki çalışmalardan sonra- önce kalfaya okur ve yanlışlarını düzeltme çalışması yaparsa, öğretmenine okuduğunda daha başarılı olacaktır.
51. Okuma ve kendini ifadeye rahatlık için doğru nefes almayı öğretmeli ve bunun Kur'an'a uyarlaması yapılmalıdır.
52. Müzik kulağı olan öğrencilere makamlı okuma çalışması yaptırılabilir.

53. Kur'an-ı Kerim dersinin haftada bir günde olması öğrenimi zorlaştırmaktadır. Bunun için "Haftalık Takip Çizelgesi" olmalı ve öğrenci her hafta en az dört gün Kur'an okumalıdır. Buna göre ödev verilmelidir.
54. Derslerde sûre ve duâların meali işlenirken geçen kavram ve değerlerin üzerinde durulmalıdır.
55. Koro çalışması yapılan yeri öğrenci sınıfta veya ders dışında yaklaşık 15-20 defa okumalıdır.
56. Harflerin özelliklerini ve ezberlenecek sure ve duaları gösteren bir tablonun / afişin derste bulunması iyi olur.
57. Dersleri meal katkılı İşlemenin gerek ezber gerekse yüzüne okunacak ayetler üzerinde durup, ayet tefsirlerini yapmanın öğrenciye dersi sevdirmek açısından önemlidir.
58. Öğrencilerin kulak dolgunluğu ve okuyuş güzelliğinin geliştirilmesi için farklı hafızların okuyuş örneklerinin dinletilmesi önemlidir.
59. Güzel Kur'an okuma işi bir yetenek olduğundan, bu hususta çok gayret etmesine rağmen istenilen düzeyde okumakta zorlanan öğrencilere sınavlarda biraz daha müsamaha ile davranmak gerekir.
60. Kuran-ı Kerimi öğretiminde istekli öğrencilerin çok olması halinde ders dışı egzersiz çalışmaları yolu ile takviye ders yoluna gidilebilir. Ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı'nın ihtiyaç odaklı Kur'an Kursu programı kapsamında müftülüklerle irtibata geçilerek öğrencilere kurs imkanı sağlanabilir. Ya da halk eğitim merkezleri ile bu minvalde çalışmalar yapılabilir.
61. Yüzünden okuma sırasında dikkat çabuk dağıldığından, liste üzerinden sırayla değil de rastgele öğrenci seçilerek 'tamam-devam et' tekniğiyle yaptırılmalıdır. Öğrencinin dikkatini sürekli uyanık tutma ve sınıf yönetiminin kolay sağlanması açısından bu çok faydalıdır.

C. DERS KİTAPLARI VE ÖĞRETİM MATERYALLERİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

1. 5. Sınıflardaki kitap yazı yazma, yazı alfabeyi öğrenme etkinliklerinin daha fazla olması gerekmektedir.
2. Kazanımlara yönelik etkinlikler, bulmacalar, duygulara hitap eden anekdotlar ile zenginleştirilmiş, çocuğun dünyasına uygun bir şekilde resimlendirilmiş ders kitapları öğretim programının hedeflerine daha iyi hizmet edecektir.
3. İmam Hatip Liselerinde okutulan 9. Sınıf ve 10. sınıf kitaplarının ayrılması gerekir. Kullanım açısından bu daha uygundur. Ayrıca, 10. sınıf ders kitabına Âl-i İmran Sûresi'de alınmalıdır.
4. Zümre öğretmenleri olarak her bir öğretmenin elindeki görsel materyallerin daha verimli bir şekilde paylaşımı için bu materyallerin belirli bir havuzda toplanılarak tüm zümre öğretmenlerinin istifadesine sunumu sağlanabilir.
5. Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından Kur'an öğretimi ile ilgili hazırlanmış olan CD yada benzeri materyallerin MEB ile işbirliğine gidilerek okullarda da kullanımına gidilmesi uygun olacaktır.

6. Kur'an-ı Kerim dersinde öğrenmenin azami seviyede gerçekleşmesi için, öğrencilere tablet, etkileşimli tahta kullanımının teşvik edilmesi. Özellikle ezber yapmadan önce tablet, bilgisayar ve etkileşimli tahtalardan dinlemenin doğru ezber yapmadaki kolaylığı teşvik edilmelidir.
7. Kur'an-ı Kerim dersinde öğrencilerin iyi bir okuyucu "fem-i muhsin"den duyarak öğrenmeleri için tablet ve etkileşimli tahtalardan azami ölçüde faydalanılmalı ve öğrencilerin bunları kullanarak daha kolay öğrenebilecekleri öğrencilere hatırlatılmalıdır.
8. Dersin kazanımlarına yönelik hazırlanmış slaytlar, videolar, çalışma yaprakları, bulmacalar, oyunlar, sınıf panoları, kavram haritaları...vb. materyallerin kullanılması, hem sıkıcılığı ve monotonluğu önleyecek, hem de verimi artıracaktır.
9. Derslerde, Diyanet İşleri Başkanlığının sitesinde yer alan Kur'an-ı Kerim portalından veya Millî Eğitim Bakanlığı "EBA" dan istifade edilmelidir.
10. Tecvid tablosu hazırlanmalıdır ve bu Tecvid tablosu her öğrencinin elinde bulunmalıdır. Sınıflara asmak için büyük bir tablo da yapılabilir.
11. Kur'an ezber sureleri ve okunan ayetlerin farklı hafızlar tarafından seslendirildiği dijital –sesli ve görüntülü- materyallerin öğrencilere ulaştırılması ya da tanıtılması önemlidir.

D. OKUL İÇİ VE DIŞI SOSYAL- KÜLTÜREL ETKİNLİKLERLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

1. Camilerde imamlık ve müezzinlik uygulamaları ile ezberlenen sürelerin pekiştirilmesi faydalı olacaktır.
2. 5. ve 9. sınıflara okuma bayramı yapılabilir ve öğrencilere Kur'an hediye edilebilir.
3. Hem sınıf içinde okul kapsamında Kuran-ı Kerim'i güzel okuma yarışmaları düzenlenebilir.
4. Ezber surelerin meallerinden yarışma düzenlenebilir.
5. Din Öğretimi Genel Müdürlüğü tarafından Kur'an-ı Kerim meali ile ilgili genel kültür bilgi yarışmaları düzenlenebilir. Kur'an-ı Kerim mealini bitirme etkinlikleri yapılabilir.
6. Sınıflara hafızlık yapan kimseler davet edilebilir. Kuran'ın anlam ve önemi ile ilgili ilahiyat fakülteleri ve il müftülükleriyle koordineli bir şekilde çalışılabilir. Konferanslar verilebilir. Öğrenciler Kur'an kurslarını ziyaret edebilirler.
7. Kur'an'a geçen öğrenciler için kutlama programlarının olması öğrencileri ve velileri memnun edecektir. Müftülük ile işbirliği yapılarak, yetkililerce Kur'an öğrenmenin önemi ile ilgili konferans, söyleşi vb. etkinlikler düzenlenmesi öğrencilerin ve velilerin derse ilgisini sağlayacaktır.
8. Okul içinde ve okullar arasında yapılacak Kur'an-ı Kerim okuma yarışmaları dersin hedeflerini destekleyecektir. Yıl sonunda velilerin de davetli olduğu "Kur'an Okuma Programı"nın sunulması, Kur'an sınıfları öğrencilerinin bu programda aktif olarak görev alması derse ilgiyi artıracaktır.
9. Okullarda, Kur'an-ı Kerim'i doğru ve güzel okuma kulübü kurulmalıdır.
10. Yarışmalara katılacak öğrenciler sene başından itibaren belli bir plan dahilinde hazırlanmalıdır.
11. Başarılı öğrenciler, Yaz Kur'an kurslarında yardımcı öğrenci/eğitici olarak bulunabilirler.
12. Kur'an kültürü ile alakalı yarışmalar ve her aya bir hatim etkinliği düzenlenebilir.

13. Kur'an-ı Kerim okumanın geliştirilmesi için öğrencilere verilen Kur'an-ı Kerim performans ödevlerine veliler de dâhil edilebilir. Örneğin; daha önceden öğretmenlerin belirledikleri süre ve aşırıların ailede okunulması ve konuşulması ile ilgili bir ödev olabilir.
14. Kız öğrenciler arasında da Kur'an-ı Kerim'i güzel okuma yarışmaları yapılmalıdır.
15. Camilerde öğrencilerin sınıfça Kur'an ziyafeti programı düzenlemesine öncülük edilmelidir.
16. Merkezi ve Selâtin camileri imam ve müezzinleriyle röportaj ve ses kaydı istenerek öğrencilerin sosyal gelişimleri desteklenebilir.
17. Kur'an eğitimi verilen kurumlar, camileri hat sergileri ziyaret edilip buradaki görevlilerle Kur'an üzerine yapılan söyleşiler faydalı olabilir.
18. Kur'an-ı Kerime geçen öğrencilere tören düzenlenebilir, belgeler verilebilir, hediyeler alınabilir.
19. Sınıflarda Kur'an-ı Kerim'in mesajlarına dayalı "kısa film" projesi uygulanabilir. Öğrencilerin Kur'ân kaynaklı kısa filmler hazırlayıp arkadaşlarına sunmalarının ve bunun bir yarışma havasında gerçekleştirmelerinin onların Kur'an dersine olan ilgilerini arttıracaktır.
20. Kuran-ı Kerim güzel okuma, ezan ve hafızlık, 40 ayet ve meali gibi yarışmalar yapılarak öğrencilerin Kur'an'a ilgileri daha da artırılabilir.
21. Değerler eğitimi ile ilgili aylık çeşitli güncel konularda ayet metinleri ve meallerinin panolara asılması faydalı olacaktır.
22. Okullarda birer ilahi gurubu olmasında ve bu gurubun çeşitli etkinliklerde görev yapmaları okul çevre kaynaşmasına yardımcı olacaktır.
23. Derslerin zaman zaman uygulama mescidinde yapılması ve öğrencilerin halka halinde oturup derse katılımı sağlanması gerçekleştirilebilir. Öğrencilere kürsüde ve sahnede mikrofonla okuma etkinliği yaptırılabilir.

E. SINIF YÖNETİMİ, ÖĞRENCİLERLE İLETİŞİM VE AKADEMİK BAŞARININ ARTTIRILMASIYLA İLGİLİ GÖRÜŞLER

1. 5. ve 9. sınıflarda Kur'an-ı Kerim derslerinde öğrencilerin seviyelerine göre sınıflar oluşturulmalıdır.
2. Derslerde vakit sınırlı olduğu için öğrenciler arasında gruplar oluşturup kendi içlerinde birlikte çalışmaları ve birbirlerini dinlemeleri sağlanmalıdır. Öğretmen, zamanı dikkate alarak öğrencilerin bir ya da yarım sayfa okuyuşunu tamamen dinlemek yerine bir miktar dinlemeyi tercih etmelidir. Bu dinleme okuma seviyelerini ve derse hazırlık durumlarını ölçmek için yeterli olacaktır. Bu nedenle, sınıflarda, Kur'an-ı Kerim dersinde seviye grupları oluşturulmalıdır. Seviye gruplarına bağlı olarak ezber aralıkları değişebilir.
3. Günümüz teknik imkânlardan faydalanarak ezberler bir şekilde yapılıyor fakat yüzünden okuma üzerinde daha fazla durmak gerektiği düşünülmektedir. Bir de, öğrenciler "anlık" ezber yapıyorlar. Bunu kalıcı hale getirebilmek için yapılan ezberlerin arada bir yoklama suretiyle pekiştirilmesinin sağlanması gerekmektedir.

4. Ezber dinlerken öğrencinin hatalarının onun kitabında kurşun kalem ile işaretlenmesi, hataların giderilmesinde etkili bir yöntem olacağı kabul edilmiştir.
5. Tüm öğrencilerin bu konuda istenilen seviyeye ulaşması için Kur'an-ı Kerim'i Okuma Becerisi Gözlem Formu" kullanılabilir.
6. Performans ve proje notları ile nasılsa dersi geçirim düşüncesinde olan öğrencinin dersin kazanımlarından uzaklaştığı, çalışmadığı, kolay yoldan sınıf geçmeyi düşündüğü netice olarak amaçlanan hedeflerden uzaklaştığı gözlenmiştir. Bundan dolayı Performans ve Proje ödevlerinin Kur'an dersinin amacına uygun olarak verilmesi gerekir.
7. Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'nün sitesinde yayınlanan Kur'an-ı Kerim öğretiminde yöntem ve teknikler kılavuzunun incelenmesi ve yararlanılması gerekir.
8. Tahtaya çizilen ağız şemasına göre harflerin mahreçlerinin öğretilmesi daha kolay olacaktır.
9. Öğrencilerin kişilik özellikleri dikkate alınarak, kendilerini ifade edebilecekleri etkinliklere yer verilmelidir. Öğrenci başardığını hissetmeli, başarı umudunu kaybetmemelidir. Bireysel farklılıklara önem verilmelidir.
10. Sınıf ortamında çok yönlü bir iletişim söz konusudur. Bazen bir öğrenciye gönderilen mesaj bir başka öğrenci üzerinde daha etkili olabilir. Ayrıca öğrenci-öğrenci iletişimi de çok yoğundur ve bu aynı anda birçok duygu ve düşünce harekete geçtiği için dersin akışını etkiler. Bu açıdan etkili iletişim becerilerinin neler olduğu üzerinde durulmasında yarar görülmektedir.
11. Öğretmenlerin eğiticilik özelliği kadar yöneticilik özelliklerinin de geliştirilmesi önem kazanmaktadır. Sınıf yönetimi konusunda geliştirilmiş ilkeler öğretmenin grup yönetimi başarısına katkı sağlayıcı olabilir. Aynı şekilde öğrenme etkinliklerinin düzenli bir şekilde planlanması, sınıf içi kurallara uyulması ve sınıftaki işleyişin açık seçik belli olması da öğretmenin sınıf yönetimine katkı getirebilir; doğabilecek disiplin sorunlarını en aza indirebilir. Öğretmenin bireysel özellikleri, ders verirken kullandığı stratejileri,yöntem ve teknikleri de sınıf yönetimini etkilemektedir.
12. Kur'an öğretiminde istenen hedefin gerçekleşmesi için hocanın vasıflı bir kâfî olması ve en doğru okuyuşu kavratması gerekir. Kur'an öğreten hocaların kıraati çok iyi olmalıdır.
13. Öğrenciler, kendilerine yakın cami ve Kur'an kurslarına ehil öğreticilerden tashih-i huruf, telaffuz, mahreç ve fem-i Muhsin kazandırabilmek için yönlendirilebilir.
14. Akademik başarıyı elde etmek için özellikle meslek dersleri arasında branşlaşmaya gidilmesi ve öğretmenin başarılı olacağı dersi okutması başarıyı etkileyecek faktör olarak değerlendirilmektedir.
15. Okunan Kur'an metinleri etkileşimli tahtadan yansıtılmalı ve öğretmen sınıfın kontrolünü sağlamak için sıra aralarında dolaşmalıdır.
16. Kur'ân dersinde öğretmen, genellikle ezber dinleme esnasında sınıfın yönetimini kontrol etmekte zorlanmaktadır. Bu sebeple sınıftan ezber veren öğrencilerin kısa kısa farklı öğrencilere sorularak aynı anda dinlenilmesi veya diğer öğrencilerin de arkadaşlarını dinleyerek kendi yanlışlarını kontrol etme imkânının sağlanması gerekir.

17. Okullarda ayrı bir Kur'an-ı Kerim sınıfının oluşturulması, öğrencilerin kullandığı tablet bilgisayarların Kur'an-ı Kerim dersine uygun materyallerle donatılması, öğrencilerin grup çalışması şeklinde ezberlerini etkileşimli tahtadan dinleyerek çalışması dersin işlenişine ve öğrencilerin ezber çalışmalarına katkı sağlayacağı değerlendirilmiştir.
18. Akademik başarının artması için öğretmen-öğrenci ve veli diyalogunun sağlanması, veli ev ziyaretlerinde bulunulması, verilen ödev ve görevlerin veliler tarafından da takip edilmesinin sağlanmasının faydalı olacağı ifade edildi.
19. Ders esnasında okuyan öğrenciyi takip etmek için sınıfa hâkim bir sesle okumaları ve öğrencilerin okuyan öğrenciyi takip etmelerini sağlanması, yapılan tecvit ve okuma hatalarının sınıfın tamamının anlamalarının sağlanması gerekir.
20. Dersleri son derece basit düzeye indirgemek, örnek başarı hikâyeleri anlatmak, rol model insanların hayatlarından kesitler sunulması, teknik imkânlardan olabildiğince yararlanmak, öğrencilerin sosyalleşmesi üzerinde durmak, rehber öğretmen gözetiminde yardım almak, öğrenciyle birebir görüşme yapmak, gelecekle ilgili planlama adına aile ziyaretleri yapmak gibi konularda kararlar alındı.
21. Sınıfların U düzeni şeklinde düzenlenmesi motivasyonu arttıracaktır.
22. Kur'an-ı Kerim, Hitabet ve Mesleki Uygulama dersi egzersiz programında yer almalıdır.

F. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

1. Seçmeli din derslerinin notla değerlendirilmemesi öğrenciyi not kaygısından kurtardığı için olumlu görülmeyle birlikte alternatif maddi ve manevi isteklendirme araçlarının kullanılması gerekmektedir.
2. Dönem içerisinde en az bir kez tecvid ve mahreç üzerine sınav yapılması, öğrencilerin eksikliklerinin belirlenmesi ve uygulamalı olarak öğrencilerin eksiklerini görüp tamamlamasının sağlanması.
3. Kur'an dersinde not baskı unsuru olarak kullanılmamalıdır.
4. Verilen notların belli aralıklarla öğrenciye söylenmesi ve öğrencinin bu şekilde motive edilmesi gerekir.
5. Ders değerlendirme ölçütlerinin öğretim yılı başında öğrencilere ayrıntılı olarak açıklanması gerekirse velilerin bilgilendirilmesinin öğrencilerin motivasyon ve akademik başarısını artıracığı ifade edilmiştir.
6. Değerlendirmelerin standart yapılması da bu noktada önem arz ediyor. Öğrencinin özellikle ezber değerlendirmeleri standart olmalıdır. Öğrencinin ezberlediği her satır için bir not takdir edilebilir. Kuran-ı Kerim dersi ile ilgili değerlendirmenin de ortak sınava dâhil olması gerekir. Ayrıca, yıl sonunda bir komisyon tarafından öğrencinin durumu değerlendirilerek öğretmenler arası farklılıkların önüne geçilebilir.

7. Kur'an-ı Kerim ve Hitabet derslerinde ölçme ve değerlendirme yapılırken, bilgidan ziyade uygulama esas alınmalıdır.
8. Ders değerlendirmesinde sınıf içerisinde öğrencinin yüzünden ve ezber her okuduğuna not verilmesinin faydalı olduğu tespit edildi. Ayrıca ezberlerin alınması konusunda ezberlerin yıl içerisinde zaman dilimlerine bölünmesi ve o zaman diliminde ezberlerin alınmasının verimliliği arttırdığı görüldü.
9. Kur'an-ı Kerim derslerinde öğrencilerin başarılarının ölçülmesi ve değerlendirilmesinde ortak bir anlayış ortaya konmalıdır. Bu konuda ortak anlayışta Kur'an-ı Kerim değerlendirme çizelgesi oluşturulmalı ve bu çizelge uygulamalı değerlendirmelerle kullanılmalıdır.
10. Tecvit kurallarıyla ilgili her dönem bir tane yazılı sınav yapılmalıdır. Ezberlerin değerlendirilmesinde ayrı bir değerlendirme formu oluşturulmalıdır.
11. 9. Sınıftan itibaren özellikle kısa sure ve namazda okunan duaların meal ve yorumları da ölçme ve değerlendirmeye dâhil edilmelidir.
12. Ölçme ve değerlendirme yapılırken yüzüne okuma, tecvid ve ezber şeklinde not verilmektedir. Bu da bazen iyi yüzüne okuyamayıp ezber yapanları veya iyi yüzüne okuyup ezber yapmayanları meydana getirmektedir. Bu sorun da şu şekilde aşılabılır. Öğrencinin zayıf olduğu alan ne ise notunun ağırlık merkezini o alan oluşturmalıdır ve böylece öğrenci o alandaki zayıflığını giderebilmelidir.
13. Ölçme ve değerlendirme sözlü uygulama ve yazılı olmak üzere iki kategoride yapılmaktadır. Buna ek olarak, cami gibi mesleki çalışmaların yapıldığı merkezlerden alınacak notların da bu ölçme değerlendirmeye yansıtılması gerektiğini düşünüyoruz.
14. Verilen notların öğrencilere devamlı bildirilmesi ve bir sır gibi saklanmaması gerekir. Öğrenci notunu bilmeli ve ona göre çalışmalıdır. Onun motivasyonunu düşürecek bir not ise bazen söylenmemelidir.
15. Öğrencinin ilk okuyuşu notla değerlendirilmemeli, okuyuşunu düzeltmesi için zaman verilmelidir. Eğitimde sürece önem verilmelidir. Ayrıca son okumaları dikkate alınarak sonuç notu verilmelidir. Çünkü artık öğrenci istenen seviyeye gelmiştir. Geçmiş ile yargılanmamalıdır. Uygulama becerisini elde etmiştir.
16. Öğrenci değerlendirilirken artı (+) eksi (-) verilmemeli, öğrencinin seviyesine göre not verilmeli ve bu not öğrenciye de bildirilmelidir.
17. Öğrenci her yarıyıl yüzünden ve tecvid uygulaması bakımından en az üç kere değerlendirilmelidir.
18. Kur'an-ı Kerim dersinde ölçme ve değerlendirme yapılırken kullanılacak ölçme ve değerlendirme etkinlikleri öğrencilerin ilgili Yüzüne okumaları ezber okumaları tecvid kaidelerini ve uygulamalarını, temel kavram ve ilkeleri anlama düzeylerini ölçmenin yanında, aktif katılım becerilerini de ölçmeye yönelik olmalıdır. Yani öğrencinin bilgi becerisi akademik düzeyinin yanı sıra cehdi ve gayreti asla gözden kaçırılmamalıdır. Ayrıca öğrenciyi aktif olarak derse katmak için

her okuyuşu değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. Kur'an-ı Kerim dersine giren bütün öğretmenlerde aynı not çizelgesinin olması adaletli not verilmesi açısından önemlidir.

19. Ezberlerini zamanında ve tam veren öğrenciler kendilerini teşvik edici olunmasını diğer öğrencilerin kendileri gibi değerlendirilmemesi gerektiği yönünde şikayetlerde bulunmaktadırlar. Bu sebeple ezberlere belli bir takvim verilerek bu süre içerisinde vermeyenlerin notlarının da buna göre değerlendirilmesi daha uygun ve hakkaniyetli olur.
20. Kur'an-ı Kerim dersinde ölçme ve değerlendirmede genellikle gözlem formu, yüzüne ve ezber takip listeleri kullanılmaktadır. Buralarda kullanılan değerlendirme ölçütleri genel puanlama kriterleri çerçevesinde olmakla birlikte ders öğretmeninin öznel kanaatleri ölçüsünde şekillenmektedir.
21. Ölçme ve değerlendirme sene başı zümresinde alınan karar doğrultusunda öğrencinin yüzüne okuyuşu, ezberi, tecvidi, mahreç ve telaffuzu aynı zamanda anlam bilgisi, derse hazırlıklı gelişi verilen ödevleri yapmış olması ve sınıf içi performansının da değerlendirmede esas alınması yararlı olacaktır.
22. Sene başında her sınıf düzeyi için ezber yerleri, tarihleri, puanları tespit edilerek puan cetveli oluşturulmalı ve bu bilgiler öğrencilere ilan edilmeli, ezber kabulünde ortak hata payı tespit edilmeli yüzünden okuma ve tecvit içinde puantaj cetveli oluşturulmalı.
23. Kur'an-ı Kerim dersi öğretim programı üç öğrenme alanı halinde yapılandırılmıştır. Bunlar; okuma, ezberleme ve anlamadır. Tecvit kurallarının da okuma ve ezberde uygulanarak öğretilmesi hedeflenmeli ve bu öğrenme alanları hepsi kendi içinde gözlem ve uygulama formlarıyla değerlendirilmelidir.
24. Öte yandan Kur'an-ı Kerim derslerinde ortak sınav uygulanmıştır. Bu uygulama sınıflar arasındaki başarı seviyesi eşit olmadığı için bazı sınıfların değerlendirmesinde sorunlar yaratmıştır. Öğrencilerle ne kadar üst düzeyde ilgilenilse de başarısızlığın kaçınılmaz olduğu sınıfların varlığı ortak sınavda %50 limitinin aşılmasına ve telafî sınavları yapılmasına neden olmuştur. Uygulama sınavlarında ezber unutma riskine karşın, bu uygulama sınavları dönem içine yayılarak yapılmıştır. Bu tarzda yapılması olumlu sonuçlar doğurmuştur.
25. Yüzünden okuma becerisi konusunda haftalık değerlendirme yapılırken öğrencilerin seviyesi ayrı ayrı ele alınmalıdır. Kur'an-Kerim okuma becerisini her hafta ne kadar geliştirdiğine dikkat edilmelidir. Her öğrenci kabiliyetine göre değerlendirilmelidir. Öğrenciler değerlendirilirken, derse başladığı dönemdeki durumu ile sene sonundaki durumu arasındaki başarı durumuna göre değerlendirilmeli, her öğrenci aynı şekilde değerlendirilmemelidir.
26. Her dönem sonunda farklı öğretmenlerden oluşan bir Kur'an-ı Kerim ortak komisyonu kurularak öğrencilerin sınıflar bazında sözlü sınavı tabi tutulmasının hem öğrenciyi çalışmaya sevk ettiğini hem not açısından objektifliği sağladığı gözlemlenmiştir.

G. ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ GELİŞİMİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

1. Mevcut teknolojik imkânlardan öğretmen ve öğrenciler olarak istifade etmek mümkündür. İnternette meşhur hafızlar takip edilerek öğretmenler kendilerini geliştirirken öğrencilerin kendilerini çok güzel yetiştirmeleri mümkündür. Ayrıca öğrencilerimiz buldukları mahalde güzel Kur'an-ı Kerim okuyan kişiler veya okutulan çevrelerden faydalanarak kendilerini mesleğe çok güzel hazırlayabilirler.
2. İl milli eğitim müdürlükleri, öğretmenlerle ilgili kişisel ve mesleki gelişim etkinliklerini daha sık aralıklarla organize edebilir.
3. Bakanlık mesleki ve kişisel gelişim için yerel boyutta etkili seminerler düzenleyebilir ve öğretmenlerin bunlara katılımını zorunlu hale getirebilir.
4. Eğitim denetmenlerinin kendi branşlarında denetim yapması konusunda hassas davranılabilir ve eğitim denetmenleri daha etkili dönütler verebilir. Kişisel ve mesleki gelişim için gerekli olan etkinliklere katılımın kolaylaşması için gereken maddi iyileştirmeler yapılabilir.
5. İl içinde öğretmenler arası mesleki paylaşımı arttıracak platformlar oluşturulmalıdır.
6. İl milli eğitim müdürlükleri ve milli eğitim bakanlığınca daha sık ve etkili hizmet içi seminerleri düzenlenmelidir.
7. Mesleki Çalışmalar kapsamında gerçekleştirilen mesleki seminerlere öğretmenlerimizin katılmalarının faydalı olduğu görülmüştür. Bu seminerlerden elde edilen her türlü eğitim materyallerinin okul içerisinde paylaşılmasının verimliliği arttırdığı tespit edildi. Bu sebeple öğretmenlerin bu seminerlere daha fazla katılımlarının sağlanması mesleki gelişimde önemli olduğu belirtildi.
8. Öğretmenlerin mesleki gelişimleri ile ilgili olarak görsel medyayı kullanmaları ve takip etmeleri ayrıca okul mesleki tatbikat camii ve civar camilerde hutbe ve vaaz uygulama yapmaları uygun görülmüştür.
9. Yapılan müzakerede öğretmenlerin ihtiyaç duyduğu kaynak ve materyalleri elde etmelerinde bir sorun olmadığı, ihtiyaç hissedildiğinde hizmet içi seminer programlarına katılabildikleri, iletişimin ve bilgiye ulaşmanın günümüzde kolaylaştığı gerçeğinin ortaya çıktığı görüldü. Öğrencilere mesleki gelişimlerini artırabilmeleri için onlara bilgiye ve materyallere ulaşmada rehberlik yapmanın önemli olduğu görüşü paylaşıldı.
10. Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilatıyla olan işbirliğinin daha etkin ve verimli bir sisteme kavuşturulması gerekir. İlahiyat fakültelerinde çıkarılan dergi ve makalelerin okul kütüphanelerine kazandırılarak mesleki gelişimin pekiştirilmesi gerekir.